

Stockholms
universitet

Universitetsstyrelsen

BESLUT
2016-02-15

Dnr SU FV-2.1.1-0345-16

Handläggare:

Ulrika Bjare

Utredare

Regeringskansliet
(Utbildningsdepartementet)

Budgetunderlag för Stockholms universitet för perioden 2017-2019

Sammanfattning

- Behov av långsiktighet i de tilldelade utbildningsuppdragen, vilket dels är avgörande för att säkerställa goda planeringsförutsättningar, dels för att möjliggöra rekryteringar av disputerade lärare.
- Behov av en tydlig satsning på kvaliteten i utbildningen i form av en permanent höjning av ersättningsbeloppet inom särskilt naturvetenskap, men även inom humaniora och samhällsvetenskap.
- Sökande till lärarutbildningarna vid universitetet ökar och behovet av utbildade lärare i regionen är rekordstort, varför universitetet ifrågasätter statsmakternas beslut om neddragning av antalet platser till lärarutbildningarna.
- Lärosätenas ökade finansiella åtagande och ansvar för forskningens infrastruktur utgör, tillsammans med behovet av förutsättningar för långsiktig planering av forskningen, argument för en höjning av det statliga anslaget för forskning och forskarutbildning.
- Den marknadshyresprincip som Akademiska Hus tillämpar medför att konkurrensen snedvrids och drabbar lärosäten i storstadsregioner särskilt hårt. Universitetet föreslår att regeringen tydliggör Akademiska Hus samhällsuppdrag och frångår marknadshyresprincipen, alternativt att lärosäten i storstadsregioner kompenseras för ökade lokalhyror.

Dimensionering och prioritering av utbildningen

Grundläggande utgångspunkter

Verksamheten vid Stockholms universitet bygger på idén om ett öppet, nyskapande och dynamiskt lärosäte. Samverkan med det omgivande samhället är en integrerad del av, och en utgångspunkt för, utbildningen och forskningen. En av de främsta formerna för universitetets samverkansarbete utgörs av resultatet av forskningsbaserad utbildning med hög kvalitet på grundnivå och avancerad nivå, vilket resulterar i välutbildade studenter på arbetsmarknaden. Som Sveriges största universitet på utbildningssidan, i fråga om antalet studenter, har Stockholms universitet en särskilt viktig roll. Kvalitetssäkringen av universitetets utbildningar, av undervisningen och uppfyllandet av examensmålen är av central betydelse. I

en strävan att nå högsta kvalitet och tillgodose samhällets behov följs utbildningar vid Stockholms universitet fortlöpande upp och prövas strategiskt. I syfte att utveckla utbildningarna förs kontinuerligt en dialog med organisationer i det omgivande samhället. Ett dimensionerings- och prioriteringsarbete pågår i dag inom universitetets två vetenskapsområden – det humanvetenskapliga och det naturvetenskapliga. I fokus för utbildningen står attraktiva forskningsbaserade utbildningar, ett aktivt pedagogiskt utvecklingsarbete samt en attraktiv studiemiljö för alla studenter.

Brett utbildningsutbud

Stockholms universitet har ett brett utbildningsutbud med såväl programutbildningar som fristående kurser. Programutbildningarna har blivit fler under senare år som svar på studenternas och arbetsmarknadens efterfrågan. Utvecklingen av programmen är en prioriterad uppgift vid universitetet. Som exempel på insatser kan utveckling och tillhandahållande av praktikplatser nämnas. En av Stockholms universitets centrala strategier är att främja bildning, vilken är grundläggande för samhällets kunskapsförsörjning och utveckling. Universitetet har under lång tid profilerat sig med ett brett utbildningsutbud som utöver programmen innehåller ett stort urval av fristående kurser. I en huvudstad med stor tjänstesektor och offentlig förvaltning finns ett betydande bildnings- och fortbildningsbehov, där såväl anställningsbarhet som användbarhet måste tas i beaktande. Här har universitetets fristående kurser en särskild betydelse också inom ramen för det livslånga lärandet, för fortbildning och omställning i nära samverkan med arbetsmarknaden. Många studenter vid Stockholms universitet kombinerar egna examina, medan andra väljer en eller flera fristående kurser i tillägg till programstudier. Ett starkt universitet som strävar mot fördjupad internationalisering måste också kunna erbjuda en mångfald i utbildningen vad gäller främmande kulturer och språk. Sammantaget skapar det ett brett lärosäte med bildningsidealet i fokus.

Prioriteringsprocesser

Universitetet arbetar kontinuerligt med prioriteringsprocesser gällande utbildningens dimensionering. Dimensioneringsarbetet är en del av det löpande kvalitetsarbetet vilket har intensifierats de senaste åren mot bakgrund av att universitetet under ett par år har överproducerat. Bedömningar av kurser och program utgår från ett flertal olika faktorer såsom kvalitet, arbetsmarknadens behov, studenternas efterfrågan, nationellt och regionalt ansvar samt genomströmning. Ämnenas betydelse för forskningen påverkar också dimensioneringen. Vidare utgår bedömningen gällande dimensioneringen av utbildningsutbudet från utvecklingen av samarbeten över och inom universitetets två vetenskapsområden.

Prioriteringsinsatser har gjorts inom både det humanvetenskapliga och det naturvetenskapliga området. Inom det humanvetenskapliga området pågår ett arbete med att ta fram områdesövergripande kriterier för dimensionering och prioritering av utbildning samt framtagande av budgetprinciper som främjar dimensionering av ett utbildningsutbud i balans. Vidare följs prestationsgraderna inom området löpande upp.

Som exempel på konkreta åtgärder inom delar av det humanvetenskapliga området kan följande nämnas:

- Differentiering av ersättningsnivåerna för bibehållen bredd och djup framförallt inom språk. Bakgrunden till prioriteringen av språk är att universitetet anser att man har ett nationellt ansvar för att säkra en stabil grund för språkämnena, varför medel omfördelas till små språk. Detta har bedömts som angeläget inte minst mot bakgrund av universitetets profil med fokus på ett brett utbildningsutbud och för att framgångsrikt kunna rekrytera internationella studenter och forskare.
- Prioritering av vissa utbildningar på avancerad nivå genom bl.a. tre magisterprogram inom juridik med start 2015-2016 parallellt med att utbudet av antalet specialkurser inom juristprogrammet minskar, samt genom satsningar på masterutbildningar inom barn- och ungdomsvetenskap, folkhälsovetenskap, specialpedagogik och statsvetenskap.
- Nedprioritering av kurser som inte leder till examen eller som inte leder till progression.

Prioriteringar inom det naturvetenskapliga områdets utbildningsuppdrag görs med utgångspunkt i områdets underlag för dimensionering som bl.a. bygger på hur efterfrågade utbildningarna är och på olika arbetsmarknadsprognoser och alumnenkäter (genomförs vart fjärde år, senast 2015 där en analys av konsekvenserna för dimensioneringsarbetet för kommande år nu pågår). Inom området har en generell reducering av utbildningsutbudet genomförts inför 2016, med undantag från lärarutbildningarna som prioriterats. Reduceringen förväntas leda till ökad undervisningskvalitet och på sikt högre genomströmning. Det naturvetenskapliga området anser att utbildning på gymnasienivå inte är en primär uppgift för ett universitet och har avskaffat det naturvetenskapliga basåret.

Det naturvetenskapliga området prioriterar kurser som är knutna till utbildningsprogram, medan kurser som har begränsningar att användas i examen, som orienteringskurser – dvs. kurser som normalt endast kräver grundläggande behörighet och som inte är förkunskapskrav för andra kurser, och vars syfte är att ge en orientering om ämnet – prioriteras lägre. Bedömningen är dock att sådana kurser fortfarande fyller en viktig funktion som ett bidrag till universitetets samverkan med det omgivande samhället, som en kanal för att föra ut information om forskning, för fortbildning av yrkesverksamma lärare och genom att de kan bidra till breddad rekrytering. Vidare kan nämnas att av det naturvetenskapliga områdets utbildningsuppdrag utgörs ca 12 procent av distanskurser, vilket bedömts som rimligt med hänvisning till den roll distansutbildningen spelar för att tillgängliggöra universitetets utbildning på ett nationellt plan.

Långsiktig kvalitetssäkring av utbildningar

Universitetet vill understryka vikten av långsiktighet i de tilldelade utbildningsuppdragen, vilket dels är avgörande för att säkerställa goda planeringsförutsättningar, dels för att möjliggöra rekryteringen av disputerade lärare. Detta är av stor betydelse för universitetets verksamhet, inte minst vad gäller lärarutbildningarna. Universitetet anser att det behövs en tydlig satsning på kvaliteten i utbildningen i form av en permanent höjning av ersättningsbeloppet inom såväl naturvetenskap som inom humaniora och samhällsvetenskap. Universitetet välkomnar de högre ersättningsbelopp som tillkommit inom humaniora, samhällsvetenskap, juridik, undervisning och verksamhetsförlagd utbildning. Denna kvalitetsförstärkning löper dock ut under aktuell budgetperiod (2018). Universitetet vill, i likhet med tidigare år, understryka behovet av att dels höjningarna permanentas, dels av en förstärkning av ersättningsbeloppen inom naturvetenskap. Det senare är av särskild betydelse mot bakgrund av att dessa belopp inte höjts sedan 2008. Förstärkningarna är avgörande för att universitetet ska kunna erbjuda adekvat antal undervisningstimmar, individuell handledning samt lärande i laboratoriemiljöer.

Breddad rekrytering av studenter

Arbetet för breddad rekrytering är prioriterat vid Stockholms universitet. Under 2015 inrättade universitetet Rådet för arbetsmiljö och lika villkor med ett särskilt uppdrag inom området. Insatserna för breddad rekrytering fokuserar på att motverka den snedrekrytering som innebär att personer från studieovana hem är underrepresenterade vid universitet och högskolor, särskilt inom vissa utbildningar. Rådet för arbetsmiljö och lika villkor leds av rektors ställföreträdare (prorektor) och bereder och föreslår insatser inom området för breddad rekrytering, jämställdhet och likabehandlingsfrågor.

Den migrationssituation som i dag präglar Europa ställer stora krav även på universiteten. För att bidra till att skapa goda förutsättningar för de människor som migrerar till Sverige driver och utvecklar Stockholms universitet projekt som Utländska lärares validering (ULV) och Korta vägen. Korta vägen utgör ett samarbete mellan Arbetsförmedlingen och universitetet och är en arbetsmarknadsutbildning riktad till akademiker med utländsk bakgrund. Utbildningens syfte är att tillvarata kompetenser för ett snabbare tillträde till den svenska arbetsmarknaden. Korta vägen utgör en plattform för fortsatt utveckling av nya arbetssätt och rutiner för breddad rekrytering i samverkan med andra samhällsaktörer.

Utveckling av framtidens lärande och lärandemiljöer

Utvecklingen av framtida lärandemiljöer är en långsiktig investering för universitetet för att kunna möta ökad global konkurrens inom utbildningen. Undervisningslokaler är i dag främst utformade som hörsalar, undervisningssalar och seminariesalar där merparten av den lärarledda undervisningen sker. Dessa miljöer är inte alltid optimala för att främja studenters nya lärandeformer, varför möjligheter för mer flexibla undervisnings- och lärandeformer behöver utvecklas. För att främja kvalitetsutvecklingen av utbildningen avsätter universitetet därför under två år 20 mnkr

för projektansökningar för utvecklingen av framtidens lärande. Syftet är att stimulera utvecklandet av utbildningarnas kvalitet och av nya undervisningsformer, liksom att stimulera samarbeten mellan ämnen och ämnesdidaktik inom lärarutbildningarna. Universitetet har vidare genomfört en utredning om framtidens lärandemiljöer, vilken nu omsätts i konkret planering för att utveckla fysiska och virtuella lärandemiljöer relaterade till flexibla lärandeformer, flexibel lokalplanering, teknikstött lärande samt lärares kompetensutveckling i relation till denna utveckling. Det teknikstödda lärandet handlar om att förbättra och utveckla den campusförlagda undervisningen rent pedagogiskt, liksom att förbättra teknikstödet i undervisningslokalerna.

Lärarutbildningarna

Vid Stockholms universitet bedrivs i dag Sveriges största lärarutbildning och målet att åstadkomma bästa möjliga lärarutbildning är centralt för universitetet. Universitetet arbetar därför kontinuerligt med att stärka och utveckla lärarutbildningarna. Lärarutbildningarna vid universitetet utgör en integrerad del av verksamheten och präglas av en nära koppling till aktuell forskning inom såväl ämnesteoritiska som utbildningsvetenskapliga områden. Vid universitetet pågår ett arbete med att utveckla formerna för en kontinuerlig professionell kompetensutveckling för verksamma lärare och skolledare. Genom en ökad integrering av den utbildningsvetenskapliga kärnan och den verksamhetsförlagda utbildningen sammanförs teori och praktik.

Behov av utbildningsvetenskaplig forskning och forskarutbildning

Kvaliteten i lärarutbildningarna är avhängig tillgången på disputerade lärare som är förankrade inom den utbildningsvetenskapliga forskningen. Det är därför olyckligt att den generella satsningen på lärarutbildningarnas expansion inte har åtföljts av någon satsning på utbildningsvetenskaplig och ämnesdidaktisk forskning. Liksom för all annan utbildning som bedrivs vid universitetet är rekryteringen av akademiskt meriterade lärare en central fråga inom lärarutbildningarna. I dag finns en brist på disputerade lärare inom lärarutbildningarna, vilket medför att lärosätena konkurrerar om samma personer. Detta är olyckligt och skulle kunna avhjälpas genom en satsning på utbildningsvetenskaplig och ämnesdidaktisk forskning och forskarutbildning.

Omotiverad neddragning av lärarutbildningsplatser

Universitetets arbete med kvalitetshöjande insatser inom lärarutbildningarna har gett resultat i form av ökat söktryck. Ett flertal lärarutbildningar såsom förskolläraryrket, grundläraryrket samt kompletterande pedagogisk utbildning med inriktning mot matematik, naturvetenskap och teknik har i dag flera sökande per plats. Möjligheten till att få kvalificerade lärarstudenter har därmed förbättrats, vilket är en mycket positiv utveckling för såväl Stockholms universitet och regionen som för samhället i stort.

Enligt Statistiska centralbyråns prognoser ökar antalet barn och unga i skolåldern tydligt under den kommande femårsperioden. Ökningen sker delvis mot bakgrund av det ökade

antalet nyanlända barn och unga i skolåldern, men antalet inrikes födda barn och unga ökar också under perioden. Behovet av utbildade lärare är därmed mycket stort. Särskilt stort är behovet i en storstadsregion som Stockholmsregionen. Enligt en rapport från länsstyrelsen kommer 11 000 utbildade pedagoger behövas till år 2020. Enbart i Stockholms stad behövs årligen cirka 1 200 nya lärare de kommande åren. Behovet gäller i stort sett alla kategorier av lärare, med en särskild tonvikt på förskollärare och på ämneslärare i matematik och naturvetenskap.

I och med att antalet sökande till lärarutbildningarna vid universitetet ökar är det möjligt att utbilda fler lärare i Stockholmsregionen. Det är därför olyckligt att regering och riksdag valt att kraftigt nedprioritera antalet lärar- och förskolläraryrplatser i Stockholmsregionen. Beslutet begränsar den planerade utbyggnaden av universitetets lärarprogram. Utifrån universitetets regionala placering, det ökade söktrycket till lärarutbildningarna och det stora behovet av nya lärare framstår neddragningen av antalet platser som både omotiverad och oroande.

Övningsskolor och övningsförskolor

Stockholms universitet inledde på eget initiativ försöksverksamheten med övningsskolor och övningsförskolor inom lärarutbildningarna redan 2010. Erfarenheterna av den egeninitierade försöksverksamheten har varit mycket positiva. Universitetet har därför valt att vidareutveckla verksamheten trots att Universitets- och högskolerådet beslutade att inte tilldela Stockholms universitet medel inom ramen för den försöksverksamhet med övningsskolor och -förskolor som den förra regeringen initierade, även om universitetet nu tilldelats en mindre summa för ändamålet. Verksamheten med övningsskolor och -förskolor har utökats till att i dag omfatta 23 skolor/förskolor i Stockholmsregionen. Den långsiktiga målsättningen är att övningsskolprojektet ska övergå från försöksverksamhet till driftsfas och tillhandahålla högkvalitativ verksamhetsförlagd utbildning för samtliga lärarstudenter vid universitetet. Mot bakgrund av lärarutbildningarnas omfattning skulle medel för en breddning av verksamheten med övningsskolor och -förskolor vara särskilt betydelsefulla för Stockholms universitet. I sammanhanget har också den ovan nämnda kvalitetsförstärkningen av den verksamhetsförlagda utbildningen betydelse. En permanent sådan förstärkning är angelägen för att förbättra möjligheten till långsiktig planering och utveckling av den verksamhetsförlagda utbildningen.

Rekrytering av lärare

För utvecklingen av verksamheten krävs ett strategiskt och kontinuerligt arbete med rekryteringar. Universitetet har därför dels infört ett tydligt befördringssystem, dels, utifrån en intern utredning, genomfört ett antal åtgärder för att komma till rätta med missbruk av visstidsanställningar. Universitetet tillämpar öppna, transparenta och internationella utlysningar av läraranställningar. Majoriteten av de lärare – biträdande lektor, universitetslektor eller professor – som anställts vid universitetet under perioden 2011-2015 är externt rekryterade, varmed menas att de disputerat vid annat lärosäte än Stockholms universitet. Eftersom forskningen är internationell rekryteras en betydande andel lärare med utländsk bakgrund inom många ämnesområden. Universitetet har genomfört ett mycket stort

antal framgångsrika internationella rekryteringar. Under perioden 2011-2015 hade hela 63 procent av de nyrekryterade lärarna inom det naturvetenskapliga området ett annat modersmål än svenska. Motsvarande siffra för det humanvetenskapliga området var 27 procent.

Jämställdhetsmål

Stockholms universitets rekryteringsmål för professorer under perioden 2012–2015 är att minst 35 procent av de professorer som anställts ska vara kvinnor. I syfte att öka jämställdheten inom gruppen professorer har universitetet genomfört en särskild meriteringssatsning för kvinnor som är docenter samt för rekrytering av kvinnliga gästprofessorer. Satsningen har varit framgångsrik och universitetet kan redovisa att rekryteringsmålet har uppnåtts med viss marginal, då 36,8 procent av de professorer som anställts under perioden är kvinnor. Jämställdhetsarbetet bedrivs som en integrerad del av universitetets verksamhet och fortsatta centrala satsningar inom området initieras av det ovan nämnda Rådet för arbetsmiljö och lika villkor.

Forskning och forskningens infrastruktur

Finansieringen av forskning och utbildning på forskarnivå

Stockholms universitet är ett framstående forskningsuniversitet präglad av den fria grundforskningen. Läraranställningar vid universitetet är i dag fullt finansierade av statsanslag. Detta är ett medvetet strategiskt ställningstagande från universitetets sida med utgångspunkt i ett långsiktigt perspektiv på verksamheten där utveckling av prioriterade forskningsinriktningar säkras. En förutsättning för en fortsatt sådan långsiktig planering är en höjning av det statliga anslaget för forskning och utbildning på forskarnivå (basanslaget). Enligt universitetet bör en översyn av den sammanlagda statliga finansieringen av forskning och utbildning på forskarnivå göras. Ett ökat basanslag skulle ge universitetet bättre förutsättningar att långsiktigt planera och dimensionera verksamheten på ett strategiskt vis.

Universitetet vill samtidigt understryka betydelsen av fria projektmedel från Vetenskapsrådet och andra forskningsfinansiärer som utgör en viktig resurs för forskningen och är ett starkt kvalitetsdrivande incitament. I universitetets synpunkter inför den forskningspolitiska propositionen betonades behovet av en dubbling av statens sammantagna anslag till utbildning, forskning och innovation under den kommande tioårsperioden. Denna förstärkning bör göras utifrån behovet av långsiktighet och en vidareutveckling av de satsningar som gjorts inom ramen för Forskning och innovation (prop. 2012/13:30). Den externa basfinansieringen för grundforskningen är helt avgörande för möjligheten att skapa en stark och bred bas inom forskningen ur vilken framtida spetsforskning kan uppstå. I dagsläget är Vetenskapsrådets finansiering för vanliga projektbidrag för liten. Vidare riskerar det ökade fokus som i dag finns på stora och riktade bidrag att medföra en alltför stor specialisering inom universiteten där redan starka ämnesområden tenderar att förstärkas på bekostnad av bredden. En sådan utveckling innebär en försvagning av den bas ur vilken nydanande forskning kan växa.

Initiativ för områdesöverskridande forskning

Som en verksamhetsnära strategisk satsning inom utbildning och forskning utlyser universitet årligen stimulansmedel om ca två miljoner kronor för områdesöverskridande forskningsinitiativ. Syftet är att stimulera samarbeten mellan det humanvetenskapliga området och det naturvetenskapliga området. Utlysningen har utformats som planeringsbidrag för projektansökningar som inkluderar forskare inom de båda vetenskapsområdena, och har redan resulterat i flera framgångsrika projekt.

Forskningens infrastruktur

Stockholms universitet vill i budgetunderlaget särskilt lyfta fram forskningens infrastrukturbehov. Infrastrukturen blir allt viktigare och allt mer kostsam. Behovet ökar också kraftigt inom vetenskapsområden som tidigare varit mindre infrastrukturberoende. Parallellt sker en utveckling där ansvaret för finansieringen av infrastrukturen för forskning i högre grad läggs på lärosätena. Lärosätena är beredda att ta detta ansvar för den lokala infrastrukturen. Detta gäller även infrastruktur av nationellt intresse, där lärosätena är beredda att ta ett betydande finansiellt ansvar i enlighet med Vetenskapsrådets krav. För att Sverige ska kunna skapa den för landet nödvändiga infrastrukturen är dock en förutsättning att motsvarande kompletterande finansiering görs på nationell nivå. Vetenskapsrådet är statlig huvudfinansiär men möts nu av betydande problem. Internationella åtaganden, med valutafördyringar, och stora nationella satsningar som MAX IV hotar, som Vetenskapsrådets egna prognoser visar, den framtida finansieringen av nödvändig nationell infrastruktur. Till detta kommer det hot som den osäkra finansieringen av ESS utgör. Stockholms universitet planerar nu, liksom andra svenska forskningsuniversitet, för att utnyttja ESS på bästa sätt. Den forskning som har nytta av ESS är i dag liten vid svenska lärosäten men den kommer att utvecklas – detta är lärosätenas ansvar. Det är regeringens ansvar att säkra finansieringen av ESS på ett sådant sätt att inte övrig, för nationen ännu viktigare, infrastruktur hotas. I Vetenskapsrådets nyligen genomförda utlysningar av medel för nationell infrastruktur blev de finansiella problemen påtagliga. Som exempel kan nämnas att Vetenskapsrådet avslutade finansieringen av den nyligen startade nationella infrastrukturen DESIREE, som Stockholms universitet är värd för, trots excellenta utvärderingsbetyg. Flera nationella infrastrukturer, däribland en omfattande intravitalmikroskopi vid universitetet, fick stöd men på en så låg nivå att det i dag är oklart hur de ska hanteras.

Den utveckling som skett mot ökat samarbete mellan Vetenskapsrådet och forskningsuniversiteten – liksom mellan forskningsuniversiteten – kring infrastruktur för forskning är mycket positiv. Samarbetet fungerar utmärkt och har stor potential förutsatt att en rimlig nationell finansiering finns tillgänglig. I Stockholm-Uppsalaregionen finns dessutom goda förutsättningar för ett regionalt samarbete om infrastrukturanläggningar. Stockholms universitet arbetar aktivt för att stärka samarbetet runt infrastruktur i regionen. Som exempel kan nämnas planerna på ett regionalt mikroskopikum för materialforskning. Mycket goda resultat finns redan i form av en stark utveckling av publikationer i välrenommerade tidskrifter samt ett stort antal patent, också i samverkan med företag. En styrka i regionen är

de stora universitetens samarbete inom ”life science”. Universitetet vill betona att SciLifeLab utgör en betydelsefull infrastruktur vars långsiktiga utveckling är beroende dels av den nationella infrastrukturen, dels av värduniversitetens strategiska forskningsmedel (SFO-medel). För denna helhet finns ett behov av långsiktigt säkrad finansiering där beslutanderätten över SFO-medlen ligger hos värduniversitetet.

En fråga som Stockholms universitet lyft fram under flera år gäller behovet av en uthållig finansiering för drift av isbrytaren Oden. Oden tillhör den handfulla forskningsfartyg i världen som kan operera i det inre av Arktis, och är därmed inte bara en nationell utan även en internationell forskningsangelägenhet. Oden är byggd och utrustad för att också vara ett forskningsfartyg. Forskningsbehovet och intresset från olika vetenskapsområden, inte minst inom klimat- och miljö, är mycket stort. Med hjälp av Oden kan insatser göras i geografiska områden som i dag är ofullständigt utforskade. Finansieringen och säkerställandet av driften för Oden är således av både nationellt och internationellt intresse. Det är därför glädjande att ett första steg mot en mer långsiktig finansiering togs genom det svensk-amerikanska samarbetsavtal som initierades 2015 och resulterade i den lyckade Petermann-2015-expeditionen till nordvästra Grönland. Stockholms universitet menar att detta borde vara grunden för att den långsiktiga finansieringen av Oden säkerställs utöver den försöksperiod på 2-3 år som det svensk-amerikanska avtalet omfattar. Universitetet vill betona vikten av att Oden på längre sikt ersätts av en isbrytare som, liksom Oden, också är ett forskningsfartyg. Detta är nödvändigt för att bevara och utveckla Sveriges starka ställning inom polarforskningen.

Finansieringen av innovationskontoret

Genom regeringens beslut om medelstilldelning för innovationskontorets verksamhet 2016 (och enligt förordning fram t.o.m. 2019) har förutsättningarna för att utveckla innovationskontorets verksamhet starkt begränsats. Innovationskontoret är i ett uppbyggnadsskede och för att utveckla stödet i förhållande till universitetets storlek krävs en betydande ökning av resursramen. Det är avgörande att modellen för medelstilldelning på ett tydligare sätt tar hänsyn till de skilda förutsättningar som föreligger, t.ex. vad gäller tidpunkten för när olika innovationskontor har inrättats och lärosätenas olika karaktär.

Ekonomisk utveckling

Med undantag för år 2011 har Stockholms universitet under de senaste åren haft en positiv utveckling av årets kapitalförändring vilket resulterat i ett ökat myndighetskapital. För 2015 redovisar universitetet ett resultat om 39 mnkr. Det kan jämföras med föregående års resultat som uppgick till 205 mnkr. År 2015 uppgick intäkterna till 4 684 mnkr, vilket är 0,9 procent högre jämfört med 2014. Universitetets kostnader ökade under året till 4 645 mnkr, vilket är 4,7 procent högre än kostnaderna för föregående år. Det innebär att myndighetskapitalet med årets kapitalförändring inkluderad uppgår till 1 247 mnkr. Årets kapitalförändring fördelar sig med 37 mnkr inom utbildning på grundnivå och avancerad nivå samt 1 mnkr inom forskning och utbildning på forskarnivå. Förra året var motsvarande siffror 152 mnkr för utbildning på grundnivå och avancerad nivå och 54 mnkr för forskning och utbildning på forskarnivå.

2014 års kapitalförändring påverkades kraftigt av oförutsedda återbetalningar från Statens Tjänstepensionsverk (SPV) kopplade till felaktigheter med pensionsavgifterna till SPV under åren 2003-2013 när Stockholms universitet arbetade med personalsystemet HR-plus. Under 2014 påbörjade SPV en genomgång av felaktigheterna hos samtliga myndigheter under 2014. Manuella rättningar av uppgifter hos SPV genomfördes 2014 vilket gav en positiv resultateffekt som uppgick till 181 mnkr. Universitetet har under 2015 implementerat en rutin/kontroll som syftar till att säkerställa att universitetet betalar korrekta tjänstepensionsavgifter till SPV. Under året har de manuella rättningarna av uppgifter hos SPV från tidigare år slutförts. Återbetalningarna tillsammans med justeringar av årets premiebetalningar samt ränteintäkter har gett en positiv resultateffekt som uppgår till 50 mnkr för 2015.

Användning av myndighetskapital för strategiska och nödvändiga satsningar

Universitetet har således att hantera ett betydande positivt myndighetskapital. Stockholms universitet har därför initierat ett antal strategiskt betydelsefulla investeringar som är angelägna för verksamheten och som innebär att myndighetskapitalet bör reduceras avsevärt under de kommande åren. Universitetets planerade investeringar rör sig om avsättningar av medel för framtida stora byggprojekt och lokalinvesteringar för att säkra den långsiktiga lokalförsörjningen. I närtid ligger den beslutade mycket kostsamma renoveringen och upprustningen av universitetets ”Experimental Core Facility” samt betydande investeringar kopplade till byggnationer i Albano. Det gäller vidare inom lokalområdet investeringar i framtidens lärandemiljöer samt omfattande renoveringsbehov av universitetets befintliga lokaler. Ytterligare satsningar omfattar betydande behov av stöd till forskningsinfrastrukturer samt satsningar kopplade till att säkra betydelsefulla rekryteringar. Till detta kommer också satsningar på strategiska partnerskap samt ett antal verksamhetsnära strategiska satsningar inom utbildning och forskning.

Låneramens storlek

Under en lång period av år har universitetet inte utnyttjad sin låneram fullt ut. Det förklaras bl.a. av att större lokalinvesteringar inte har varit aktuella. Mot bakgrund av ovanstående strategiska satsningar och nu särskilt inom lokalområdet är den utökade låneramen till 550 mnkr i regleringsbrevet för 2016 välkommen. För perioden 2017-2019 kommer enligt universitetets bedömning låneramen att behöva öka ytterligare och en låneram om 700 mnkr vid planeringsperiodens slut är nödvändig.

Lokalförsörjning

Stockholms universitets verksamhet har under senare år expanderat och antalet studenter ökar successivt. Universitetet står inför stora utmaningar när det gäller att tillgodose behovet av lokaler. Tillgången till ändamålsenliga lokaler är av central betydelse för universitetets fortsatta utveckling av utbildning och forskning samt för att kunna erbjuda en god

fysisk arbetsmiljö. Universitetet arbetar med att ta fram en långsiktig lokalförsörjningsplan som ska utgöra grunden för kommande strategiska prioriteringar kring såväl befintliga som nya lokaler. Som ovan nämnts är utformandet av framtidens lärandemiljöer av särskild vikt i det strategiska arbetet med utformningen av lokaler.

Konsekvenserna av lärarutbildningens flytt från Konradsberg till Stockholms universitet är fortfarande märkbara i form av omflyttningar och temporära lösningar såsom paviljonger. Dagens lokalsituation är inte hållbar i längden. En omfattande och varierad verksamhet som universitetets ställer krav på flexibilitet inom lokalbeståndet för att möjliggöra expansion och flytt av verksamheter. Den flexibiliteten saknas i dag. Universitetet har en liten andel tomma lokaler vilket drar ner hyreskostnaderna men försvårar planeringen. Vakanserna uppgick vid årsskiftet 2015-2016 till ca 15 200 kvm, dvs. ca 5,2 procent.

Aktuella projekt

Tillsammans utgör huvudstadsuniversiteten Karolinska institutet, Kungl. Tekniska högskolan (KTH) och Stockholms universitet ett av Europas största och mest framgångsrika universitetsområden. Under senare år har utbildnings- och forskningssamarbetena mellan universiteten ökat påtagligt exempelvis genom SciLifeLab, AlbaNova universitetscentrum och Stressforskningsinstitutet. Ett övergripande långsiktigt mål är att genom ett starkt fysiskt samband underlätta samarbetet mellan de tre universiteten och på så vis också stärka den gemensamma utvecklingen av utbildning och forskning. Albano utgör en del av samarbetet mellan framförallt KTH och Stockholms universitet där den gemensamma ambitionen är att samla delar av utbildnings- och forskningsverksamheten inom ett sammanhängande universitetsområde där universiteten ansluter till varandra. Samarbetet är även viktigt för Stockholms universitet eftersom universitetets campusområde finns inom Nationalstadsparken med dess starka naturbevarande värden, vilket medför att expansionsmöjligheterna för nybyggnation är mycket begränsade. Planeringen av universitetslokaler och student- och gästforskarbostäder i Albano, den sista stora markreserv som finns tillgänglig för en sammanhängande utveckling av Vetenskapsstaden, har pågått sedan 2002. Under 2015 vann detaljplanen laga kraft och de första spadtagen i byggnationen av campus Albano togs i november. Inflyttning är beräknad någon gång under perioden 2019-2021.

Under 2015 har en större tillbyggnad skett av Arrheniuslaboratoriet (benämnd NPQ-huset). Flera naturvetenskapliga institutioner vid universitetet har flyttat in. Biologiverksamheterna samlas under samma tak och får möjlighet till utökat samarbete med övriga institutioner inom det naturvetenskapliga området. Andra större projekt är bl.a. universitetsbibliotekets upprustning som stod klar i februari 2015, och nya paviljonger som tagits i bruk i Frescatiområdet i väntan på renovering av lokaler.

Tidsperiod för hyresavtal

Kostnader relaterade till utbyggnaden av Albano-området kommer att innebära en betydande ökning av universitetets framtida lokalkostnader. För att hålla nere de ökade lokalkostnaderna önskar Stockholms universitet för framtiden teckna längre hyresavtal än hittills.

Regeringen har genom beslut 1994-09-15 medgivit Stockholms universitet och KTH att teckna hyresavtal om högst 25 år för ett gemensamt Fysikcentrum. Lokalerna som är belägna mellan Roslagstull och Albano är ändamålsenliga och mycket väl placerade i förhållande till KTH:s och universitetets campus samt i förhållande till den utbyggnad för utbildning och forskning som planeras i Albano-området. Med anledning av detta finns ett starkt intresse för lärosätena att säkerställa tillgången till lokalerna inom Fysikcentrum på längre sikt. Hyresavtalet för Fysikcentrum är konstruerat som en kostnadshyra (ränta och amortering) för det kapital som har finansierat fastigheten genom ett obligationslån som emitterats av fastighetsägaren Fysikhuset KB. Staten har en option att förvärva andelarna i Fysikhuset KB och därmed fastigheten, med tillträdesdag den 1 december 2020. Besked i optionsfrågan ska lämnas till fastighetsägaren 24-36 månader före tillträdesdagen. Det är mycket välkommet att Statens fastighetsverk efter dialog mellan universitetet, KTH och Regeringskansliet fått inskrivet i sitt regleringsbrev för 2016 att myndigheten ska förbereda för att staten ska kunna utnyttja sin köpoption, enligt optionsavtal 14 januari 2001 mellan Fysikhuset Fastighets AB, Stiftelsen Fysikhuset och svenska staten, avseende Fysikhuset, Katrumpstullen 1, Stockholms kommun.

Akademiska Hus hyressättning och dess konsekvenser

Stockholms universitet är i grunden positivt till nuvarande ordning med ett statligt åtagande för universitets och högskolors långsiktiga behov av lokaler, förvaltning av specialiserade byggnader och sammanhållna campusmiljöer. Det är rimligt att staten – som är huvudman för de flesta universitet och högskolor – också har ansvaret för och kontrollen över ägandet och förvaltningen av lokalerna genom ett statligt ägt bolag. Ett allt större problem är emellertid den marknadshyresprincip som Akademiska Hus tillämpar. Denna drabbar lärosäten i storstadsregionerna särskilt hårt. För Stockholms universitet är Akademiska Hus den dominerande hyresvärden. Frågan påverkar i hög grad universitetets möjlighet till långsiktig strategisk planering.

Akademiska Hus ska enligt uppdrag från staten verka för en långsiktig hållbar utveckling av universitetets- och högskoleområden genom ändamålsenliga och sunda lokaler, och som förvaltare tillvarata de stora ekonomiska och kulturella värden som finns i fastigheterna. Enligt verksamhetsparagrafen i Akademiska Hus bolagsordning ska bolagets hyressättning *beakta verksamhetens risk*, vilken bör bedömas som liten mot bakgrund av att staten är den huvudsakliga hyresgästen. Parallellt med detta ska Akademiska Hus verksamhet, enligt samma klausul, bedrivas på *affärsmässiga grunder och generera marknadsmässig avkastning*. Det finns således en viss otydlighet kring vilken/vilka principer som ska vara styrande för bolagets hyressättning.

Akademiska Hus har genomfört en egeninitierad genomlysning av frågan om marknadsmässiga hyror och funnit att bolaget har statens uppdrag att verka på marknadsmässiga villkor och i konkurrens. Bolagets tolkning av sitt uppdrag är att det

förvaltar kommersiella lokaler, verkar på normala marknadsmässiga villkor och har ett vinstsyfte.

Frågan om Akademiska Hus uppdrag är relaterad till ett pågående ärende i Högsta förvaltningsdomstolen. Domstolen ska pröva tillämpningen av bestämmelsen om offentligt styrda organ i 2 kap. 12 § lagen (2007:1091) om offentlig upphandling (LOU) med avseende på Akademiska Hus. Prövningen är föranledd av att Kammarrätten i Sundsvall funnit att Akademiska Hus ska betraktas som en upphandlande myndighet och därmed har att tillämpa LOU. Denna slutsats grundar sig i att rätten funnit att Akademiska Hus tillgodoser behov i det allmännas intresse. Vidare har rätten funnit att bolagets verksamhet visserligen ska bedrivas på affärsmässig grund, men att målet om att uppnå högsta möjliga avkastning inte kan anses vara ett syfte som är överordnat bolagets samhällsuppdrag. Således finner domstolen att bolaget varken har ett huvudsakligt vinstsyfte eller verkar på en normal konkurrensutsatt marknad.

Stockholms universitet tar inte ställning i frågan om tillämpning av LOU, men universitetet instämmer i domstolens bedömning om att ekonomisk avkastning inte är överordnat det samhällsuppdrag som finns fastställt för Akademiska Hus samt att bolagets verksamhet inte kan isoleras från de nationella utbildnings- och forskningspolitiska målen. Akademiska Hus ekonomiska mål kan inte anses ha samma innebörd som för företag inom en konkurrensutsatt verksamhet där de ekonomiska målen är de överordnade resultatmåten. Bolagets ekonomiska avkastning bör inte vara ett självändamål utan ett medel för att tillgodose de samhällsnyttiga målen.

Majoriteten av de lärosäten som utgör Akademiska Hus hyresgäster är förvaltningsmyndigheter under regeringen där utbildning och forskning drivs utan vinstsyfte. Universitet och högskolor erhåller inte någon ersättning för marknadsmässiga lokalkostnader i tilldelade resurser för utbildning och forskning. Det går heller inte att hävda att lärosäten, såsom Stockholms universitet, fritt kan välja hyresvärd för fastigheter som är ändamålsenliga för verksamheten. Till saken hör också att Stockholms universitet, liksom flera andra lärosäten, inte har några möjliga alternativ till lokalisering, varför argumentet om marknadsmässighet saknar grund i de reella förhållandena. Det vore exempelvis helt orimligt att genomföra en omlokalisering av Stockholms universitets verksamhet från Frescati- och Albanoområdet. I sammanhanget bör också nämnas att det sedan 1960 finns ett riksdagsbeslut på att universitetets verksamhet ska bedrivas i Frescatiområdet på Norra Djurgården i Stockholm.

Stockholms universitet delar således kammarrättens bedömning om att Akademiska Hus inte kan anses verka på normala marknadsmässiga villkor. Bolagets omfattande fastighetsinnehav på många orter ger bolaget en särställning gentemot hyresgästerna, dvs. universitet och högskolor. Akademiska Hus marknadsandel är nästan dubbelt så stor som den andel bolagets konkurrenter innehar tillsammans och det finns ingen annan aktör som innehar en betydande marknadsandel. Vidare löper hyresavtalen vanligtvis på lång tid under stabila förhållanden med staten som hyresgäst, vilket ger en mycket fördelaktig riskprofil.

Mot bakgrund av ovanstående argument vill universitetet ytterst se en förändring som innebär att det samhällsnyttiga uppdraget i Akademiska Hus verksamhet tydliggörs av staten genom en revidering av verksamhetsparagrafen i Akademiska Hus bolagsordning. Konkret innebär det att Akademiska Hus lämnar marknadshyresprincipen. Universitetet har emellertid viss förståelse för att en sådan förändring kan vara omfattande och kräva fortsatt utredningsarbete innan den kan realiseras. En alternativ åtgärd är att de lärosäten som drabbas hårdast av marknadshyresprincipen, dvs. lärosätena i storstadsområden där hyrorna är höga, erhåller kompensation för detta i tilldelade statliga medel. Exempel på enskilda satsningar finns i dag där regeringen beslutat om kompensation för ett lärosätes lokalkostnader (se Regleringsbrev för budgetåret 2016 avseende anslagen 2:64 och 2:65 inom utgiftsområde 16, ap. 10). Ytterligare ett alternativ är att staten ålägger Akademiska Hus att beakta de geografiska skillnader som finns i hyresnivåer inom landet och i hyresförhandlingar med storstadslärosätena ta hänsyn till detta.

I dagsläget, där kompensationsmekanismer saknas, går en markant större andel av de statliga anslagen för utbildning och forskning vid lärosäten i storstadsregioner till lokalhyror. Detta snedvrider konkurrensen mellan lärosätena och riskerar att drabba kvaliteten i verksamheten vid storstadslärosätena. Stockholms universitet önskar därför att principen om marknadshyror lämnas, alternativt att en kompenserande faktor baserad på lärosätets geografiska placering snarast införs. Universitetet deltar gärna aktivt, i dialog med Regeringskansliet och Akademiska Hus, i arbetet med att närmare utforma en sådan modell.

I beslutet har deltagit: Justitieråd Kerstin Calissendorff, ordförande, rektor Astrid Söderbergh Widding, styrelseordförande Hans Börsvik, rådgivare Eva Hellsten, verkställande direktör Eva Swartz Grimaldi, styrelseordförande Patrik Tigerschiöld, kansler Thomas Wilhelmsson, professor Astri Muren, professor Ylva Engström, professor Bengt Novén, vice kårordförande Isabella Hagnell, andre vice kårordförande Josefin Velandar, samt doktorandrepresentant Charlotta Krispinsson.

Övriga närvarande: Prorektor Hans Adolfsson, vicerektor Karin Helander, vicerektor Anders Karlhede, professor Jonas Ebbesson, professor Cynthia de Wit, förvaltningschef Joakim Malmström, planeringschef Susanne Thedéen, samverkanschef Anki Bystedt, internrevisionschef Mikael Lundén, Torun Gille-West, SACO, Lisbeth Häggberg, ST, tolk Annaklara Gesang, tolk Märta Bergström samt protokollföraren, utredare Anna Riddarström. Föredragande har varit utredare Ulrika Bjare.

Kerstin Calissendorff

Ulrika Bjare

Tabeller

Nedan redovisas de tabeller som universitetet enligt Direktiv till budgetunderlag för verksamheten vid statliga universitet och högskolor för budgetåren 2017-2019 ska inkomma med.

Tabell 1 Total budget

Total budget	2015	2016	2017	2018	2019
(tkr)	Utfall	Prognos	Ber.	Ber.	Ber.
<u>Verksamhetens intäkter</u>					
Anslag ¹	3 192 851	3 244 142	3 251 248	3 262 626	3 230 768
Avgifter	356 975	373 423	390 950	409 635	429 560
Bidrag	1 168 181	1 226 708	1 288 326	1 353 199	1 421 499
Finansiella intäkter	6 099	9 149	6 099	4 574	3 050
Summa intäkter	4 724 106	4 853 421	4 936 623	5 030 034	5 084 876
<u>Verksamhetens kostnader</u>					
Personal	3 185 108	3 311 452	3 370 141	3 434 530	3 473 184
Lokaler	690 604	720 518	732 722	746 243	752 904
Drift/Övrigt	664 114	762 219	776 030	791 112	800 944
Avskrivningar	98 221	108 614	110 594	112 753	114 191
Finansiella kostnader	6 965	10 448	6 965	5 224	3 483
Summa kostnader	4 645 012	4 913 250	4 996 452	5 089 863	5 144 705
Verksamhetsutfall	79 094	-59 829	-59 829	-59 829	-59 829
Transfereringar	-40 500	-40 500	-40 500	-40 500	-40 500
Resultat från andelar i dotterbolag	329	329	329	329	329
Årets kapitalförändring/ årets resultat	38 923	-100 000	-100 000	-100 000	-100 000
Utgående myndighetskapital (inkl. årets kapitalförändring)	1 246 354	1 146 354	1 046 354	946 354	846 354
Utgående oförbrukade bidrag	1 029 398	1 057 192	1 085 736	1 115 051	1 145 157

¹ Intäkterna av anslag motsvarar summan av anslag i tabell 2 och 3.

Tabell 2 Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

	2015	2016	2017	2018	2019
Utbildning på grundnivå och avancerad nivå (tkr)	Utfall	Prognos	Ber.	Ber.	Ber.
<u>Verksamhetens intäkter</u>					
Takbelopp ¹	1 580 103	1 632 659	1 639 714	1 651 025	1 619 167
Beräknad avräkning ² (A)	1 580 103	1 632 659	1 639 714	1 651 025	1 619 167
Särskilda åtaganden (B)	81 947	54 891	54 891	54 891	54 891
Anslag (A+B)	1 662 050	1 687 550	1 694 605	1 705 916	1 674 058
Avgifter	191 966	206 152	221 386	237 746	255 315
Bidrag	62 126	62 178	62 229	62 281	62 333
Finansiella intäkter	2 115	3 173	2 115	1 586	1 058
Summa intäkter³	1 918 257	1 959 052	1 980 336	2 007 530	1 992 764
<u>Verksamhetens kostnader</u>					
Personal	1 264 785	1 320 556	1 335 989	1 354 768	1 345 504
Lokaler	326 677	343 627	347 643	352 530	350 119
Drift/Övrigt	219 066	273 901	277 102	280 997	279 076
Avskrivningar	38 982	37 852	38 294	38 832	38 567
Finansiella kostnader	3 619	5 429	3 619	2 714	1 810
Summa kostnader	1 853 129	1 981 364	2 002 648	2 029 842	2 015 076
<u>Justering</u>					
Differens (regleringsbrev - RR) ⁴	-27 859	-27 859	-27 859	-27 859	-27 859
Res. från andelar i dotterbolag	171	171	171	171	171
Årets kapitalförändring/ Årets resultat	37 440	-50 000	-50 000	-50 000	-50 000

¹ Takbelopp enligt budgetpropositionen för 2016 i 2016 års prisnivå

² Beräknad avräkning av anslag för utbildning på grundnivå och avancerad nivå bland annat med hänsyn till ev. utnyttjande av tidigare uppkommet anslagssparande eller överproduktion, samt ev. decemberprestationer.

³ Summering av anslag, avgifter, bidrag och finansiella intäkter.

⁴ Justeringen görs för att periodens kapitalförändring skall stämma överens med resultatet i årsredovisningen. Den består av den differens som uppstår mellan anslaget enligt regleringsbrevet (som redovisas ovan) och anslaget enligt resultaträkningen. Differensen beror på att anslagen enligt regleringsbrevet innehåller transfereringsmedel som inte bokförs som en anslagsintäkt i resultaträkningen utan som transfereringar (t ex delar av anslaget för stöd till studenter med funktionshinder). Justeringen består även av resultatet från andelar i dotterbolag (som inte ingår i det verksamhetsutfall som redovisas ovan).

Tabell 3 Forskning och utbildning på forskarnivå

	2015	2016	2017	2018	2019
Forskning och utbildning på forskarnivå (tkr)	Utfall	Prognos	Ber.	Ber.	Ber.
<u>Verksamhetens intäkter</u>					
Anslag ¹	1 530 801	1 556 592	1 556 643	1 556 710	1 556 710
Avgifter	165 009	167 271	169 564	171 888	174 245
Bidrag	1 106 055	1 164 530	1 226 096	1 290 918	1 359 166
Finansiella intäkter	3 984	5 976	3 984	2 988	1 992
Summa intäkter	2 805 849	2 894 369	2 956 287	3 022 504	3 092 113
<u>Verksamhetens kostnader</u>					
Personal	1 920 323	1 990 896	2 034 152	2 079 762	2 127 680
Lokaler	363 927	376 890	385 079	393 713	402 785
Drift/Övrigt	445 048	488 318	498 928	510 115	521 868
Avskrivningar	59 239	70 762	72 300	73 921	75 624
Finansiella kostnader	3 346	5 019	3 346	2 510	1 673
Summa kostnader	2 791 883	2 931 886	2 993 804	3 060 021	3 129 630
<u>Justering</u>					
Differens (regleringsbrev - RR) ²	-12 641	-12 641	-12 641	-12 641	-12 641
Res. från andelar i dotterbolag	158	158	158	158	158
Årets kapitalförändring/ Årets resultat	1 483	-50 000	-50 000	-50 000	-50 000

¹ Med anslag avses de medel som har anvisats myndigheten i budgetpropositionen för 2016 i 2016 års prismet.

² Justeringen görs för att periodens kapitalförändring skall stämma överens med resultatet i årsredovisningen. Den består av den differens som uppstår mellan anslaget enligt regleringsbrevet (som redovisas ovan) och anslaget enligt resultaträkningen. Differensen beror på att anslagen enligt regleringsbrevet innehåller transfereringsmedel som inte bokförs som en anslagsintäkt i resultaträkningen utan som transfereringar. Justeringen består även av resultatet från andelar i dotterbolag (som inte ingår i det verksamhetsutfall som redovisas ovan).

Tabell 4 Investeringar i anläggningstillgångar och räntekontokredit

Investeringar i anläggnings- tillgångar ¹ (mnkr)	2015	2016	2017	2018	2019
	Utfall	Prognos	Ber.	Ber.	Ber.
IB lån i Riksgäldskontoret	383	421	473	523	548
Beräknad nyupplåning	80	140	190	180	160
<i>varav investeringar i immateriella anläggnings-tillgångar</i>	2	2	2	2	2
Beräknad amortering	43	18	25	25	25
UB lån i Riksgäldskontoret	421	543	638	678	683
Maximalt utnyttjande av låneramen under året	421	543	638	678	683
Föreslagen låneram	423	550	650	700	700
Beräknad ränteutgift	-	0	0	2	3
Ränteantaganden för nyupplåning (%)	-	0	0	0,25	0,5
Summa räntor och amorteringar	43*	18	25	27	28
Maximalt utnyttjande av räntekontokrediten under året	0	0	0	0	0
Föreslagen räntekontokredit	0	0	0	0	0

¹ Enligt definition i 5 kap. 1 § förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag.

* Avser endast amorteringar under år 2015.

Tabell 5 Verksamhetsinvesteringar

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
(tkr)	Utfall	Prognos	Ber.	Ber.	Ber.	Ber.
Immateriella investeringar						
Datasystem, rättigheter m.m.	1 515	1 904	2 589	2 469	2 228	2 228
Materiella investeringar						
Maskiner, inventarier och installationer m.m.	99 572	125 170	170 180	162 265	146 434	146 434
Byggnader, mark och annan fast egendom	24 709	31 061	42 231	40 266	36 338	36 338
Övriga verksamhetsinvesteringar	0	0	0	0	0	0
Summa verksamhetsinvesteringar	125 796	158 136	215 000	205 000	185 000	185 000
Finansiering						
Lån i Riksgäldskontoret (2 kap. 1 § kapitalförsörjningsförordningen)	86 801	127 243	172 999	164 952	148 859	148 859
Bidrag (2 kap. 3 § kapitalförsörjningsförordningen)	38 995	30 893	42 001	40 048	36 141	36 141
Finansiell leasing (2 kap. 5 § kapitalförsörjningsförordningen)	0	0	0	0	0	0
Anslag (efter medgivande av regeringen)	0	0	0	0	0	0
Summa finansiering	125 796	158 136	215 000	205 000	185 000	185 000

Tabell 5A Särskild information om verksamhetsinvesteringar

(tkr)	Totalt	Ack.	2016	2017	2018	2019	2020
		utfall	Prognos	Ber.	Ber.	Ber.	Ber.
Verksamhetsinvesteringar per objekt¹							
SUBIC	44 500		44 500				
Mikroskop, SciLifeLab	21 545	21 545					
Experimental Core Facility	46 000		46 000				
Transmissionselektronmikroskop	40 000		40 000				
Fartyg	43 000		43 000				
Summa utgifter för investeringar	195 045	21 545	173 500	0	0	0	0
Finansiering							
Lån i Riksgäldskontoret (2 kap. 1 § kapitalförsörjningsförordningen)	120 500		120 500				
Bidrag (2 kap. 3 § kapitalförsörjningsförordningen)	74 545	21 545	53 000				
Leasing (2 kap. 5 § kapitalförsörjningsförordningen)							
Anslag (efter medgivande av regeringen)							
Summa finansiering	195 045	21 545	173 500	0	0	0	0
Varav investeringar i:							
Datasystem, rättigheter m.m.							
Maskiner och inventarier	195 045	21 545	173 500				
Fastigheter och mark							
Övriga verksamhetsinvesteringar							
Summa investeringar i anläggningstillgångar	195 045	21 545	173 500	0	0	0	0

¹ Avser objekt som överstiger 20 miljoner kronor.

Tabell 6 Lokalförsörjning

Redovisning av lokaler (mnkr)	2015	2016	2017	2018	2019
	Utfall	Prognos	Ber.	Ber.	Ber.
Area, kvm LOA (exkl. student- och gästforskarbostäder)					
- föregående års utgång ¹	281	294	295	295	295
- ökning under året	54	6	32	26	10
- minskning under året	-40	-6	-32	-26	-10
- vid årets utgång (A)	294	295	295	295	295
Förbättringsutgift på annans fastighet²					
- nyinvesteringar	24	31	17	18	18
- avskrivningar	24	24	24	24	24
Lokalhyra (exkl. student- och gästforskarbostäder) (B)³	539	564	564	564	564
Genomsnittlig hyra (kr/m² LOA)⁴	1 830	1 912	1 912	1 912	1 912
Sammanställning av lokalkostn (exkl. student- och gästforskarbostäder)(C)^{5,6}	646	676	688	702	708
Genomsnittlig lokalkostnad (kr/kvm LOA)⁷	2 195	2 290	2 332	2 378	2 400
Lärosätets totala kostnader (D)	4 645	4 913	4 996	5 090	5 145
Totala externa hyresintäkter	34	34	34	34	34
Justerade totala kostnader (D2)	4 611	4 879	4 963	5 056	5 111
Lokalkostnadens andel av verksamhetens totala kostnader⁸	13,91%	13,76%	13,77%	13,79%	13,77%
Lokalkostnadens andel av justerade totala kostnader⁹	14,01%	13,85%	13,87%	13,88%	13,86%

¹ Fr.o.m. 2013 Inklusive Stockholms universitets andel av lokalarea i Science for Life Laboratory (en tredjedel av 8095 kvm).

² En redovisning lämnas av det totala utgående beloppet enligt balansräkningens balanspost.

³ Inklusive avtalade ersättningar vid avflyttning före viss tidpunkt, i fall då sådan beräknas ske, samt eventuella återställningskostnader vid avflyttning.

⁴ Beräknas som B/A.

⁵ AlbaNova: KTH och Stockholms universitet delar lika på kostnaderna men KTH administrerar AlbaNova (konto 5093).

⁶ Redovisas i enlighet med SUHF:s rekommendationer (REK 2014:1, 2015-10-26, dnr 14/069) om lokalkostnader vid universitet och högskolor i den del som avser sammanställning av lokalkostnader, se bilaga 2 till rekommendationerna.

⁷ Beräknas som C/A.

⁸ Beräknas som C/D.

⁹ Beräknas som C/D2.

Tabell 7 Avgifter

Uppdragsverksamhet (tkr)	Intäkter	Kostnader	Resultat
2015	247 065	239 787	7 278
<i>varav tjänsteexport</i>	0	0	0
2016	254 477	246 981	7 496
<i>varav tjänsteexport</i>	0	0	0
2017	262 111	254 390	7 721
<i>varav tjänsteexport</i>	0	0	0

Offentligrättslig verksamhet (tkr)	Intäkter till inkomstitel ¹	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat
2015	7 246	10 869	9 325	1 544
2016	8 100	12 150	11 650	500
2017	8 100	12 150	11 650	500

¹ Intäkter som inte får disponeras

Avgiftsintäkter enligt 4 och 15 §§ avgiftsförordningen redovisas inte.